

L 10 Non finitní slovesné tvary v italštině

Užitím **non finitního** (neurčitého) slovesného tvaru vznikají různé druhy **IMPLICITNÍCH VEDLEJŠÍCH (= závislých) vět**. Větná stavba takového souvětí je kondenzovaná, mluví se pak o **KRÁCENÍ** vedlejších vět.

1. GERUNDIUM

a) **PŘÍTOMNÉ** – z hlediska formy jednoduché **mangiando, leggendo, dormendo**

Př.: Mangio **guardando** la televisione (= Io **mentre** guardo la televisione mangio.)

Užitím **přítomného gerundia** je v tomto případě krácena vedlejší věta **časová**.

- **SUBJEKT** slovesného tvaru (slovesa) věty řídící je **totožný** se subjektem tvaru non finitního.
- Děj implicitní vedlejší věty je **přítomným** gerundiem vyjádřen jako **SOUČASNÝ** s dějem věty hlavní.

Podobně může dojít ke krácení vedlejší věty **příčinné** (důvodové), **způsobové** nebo **podmínkové**. V češtině gerundiu obvykle odpovídá **vedlejší věta**:

Př.: Non puoi capirlo **essendo** molto giovane (... , **protože jsi** velmi mladý) **příčina**
Passo le vacanze **viaggiando**. (Trávím prázdniny **cestováním**) **způsob**
Leggendo imparerai molte cose. (**Jestliže budeš číst**, naučíš se ...) **podmínka**

b) **MINULÉ** – z hlediska formy složené. Je tvořeno spojením **gerundia pomocného slovesa a minulého participia**: avendo letto, essendo arrivato.

Př.: **Essendo arrivato** tardi dovevo scusarmi. **Protože jsem přijel** pozdě, musel jsem se omluvit.

Užitím **minulého gerundia** je v tomto případě krácena vedlejší věta **příčinná**.

- **SUBJEKT** slovesného tvaru (slovesa) věty řídící je **totožný** se subjektem gerundia.
- Děj implicitní vedlejší věty je **minulým** gerundiem vyjádřen jako **PŘEDČASNÝ** vůči ději věty hlavní.

V češtině italskému gerundiu obvykle odpovídá **vedlejší věta** nebo polovětný útvar s přechodníkovou vazbou.

2. INFINITIV

a) **PŘÍTOMNÝ** – z hlediska formy jednoduchý: parlare, leggere, dormire

Př.: Ti chiedo di **andartene**. Žádám tě, **abys odešel**.

Užitím **infinitivu** je krácena vedlejší věta **předmětná**.

Př.: Sono tornato **per salutarvi**. Vrátil jsem se, **abych** vás pozdravil.

Užitím **infinitivu s předložkou per** je krácena vedlejší věta **účelová**.

Př.: Me ne sono andato **senza salutarli**. Odešel jsem, **aniž jsem je pozdravil**.

Užitím **infinitivu** je krácena vedlejší věta **způsobová**.

Př.: **Prima di partire** l'ho salutato. **Dříve než jsem odjel**, pozdravil jsem ho.

Užitím **infinitivu** je krácena vedlejší věta **časová**.

- **SUBJEKT** slovesného tvaru (slovesa) věty řídící je **totožný** se subjektem infinitivu.
- Děj implicitní vedlejší věty je infinitivem vyjádřen jako **SOUČASNÝ** nebo **NÁSLEDNÝ** vůči ději věty hlavní.
- V češtině je obvykle **vedlejší věta**.

b) **MINULÝ – z hlediska formy složený.** Je tvořen spojením **infinitivu pomocného slovesa a minulého participia: avere parlato, avere letto, avere dormito, essere andato**

Př: Dopo **aver letto** la lettera ho deciso di andarmene.
Když (po té co) jsem přečetl ten dopis rozhodl jsem se odejít.

Užitím **minulého infinitivu** je v tomto případě krácena vedlejší věta **časová**.

Př.: Dice/Diceva/Dirà **di avere letto** il libro.
Ríkà/Ríkàl/Rékne, **že** tu knihu **četl**.

Užitím **minulého infinitivu** je v tomto případě krácena vedlejší věta **předmětná**.

- Děj implicitní vedlejší věty je **minulým infinitivem** vyjádřen jako **PŘEDČASNÝ** vůči ději věty hlavní.
- **SUBJEKT** slovesného tvaru (slovesa) věty řídicí je **totožný** se subjektem infinitivu.
- V **češtině** implicitní větě s gerundiem obvykle odpovídá **vedlejší věta**.

3. PARTICIPIUM

- a) **PŘÍTOMNÉ** parlante **nejčastěji zpodstatnělé (il parlante = mluvčí)**
b) **MINULÉ** parlato **nejčastěji jako součást složených slovesných tvarů**

Také minulé participium je prostředkem ke krácení vedlejších vět:

Př.: **Uscita** di casa, ha aperto l'ombrello. **Když vyšla** z domu, otevřela deštník.

Užitím **minulého participia** je v tomto případě krácena vedlejší věta **časová**.

- Děj implicitní vedlejší věty je minulým participiem vyjádřen jako **PŘEDČASNÝ** vůči ději věty hlavní.
- **SUBJEKT** slovesného tvaru (slovesa) věty řídicí je **totožný** se subjektem participia.
- V **češtině** implicitní větě s participiem obvykle odpovídá **vedlejší věta**.

Srov.: **Uscendo** di casa, ha aperto l'ombrello. **Když vycházela** z domu, otevřela deštník.
Děj implicitní vedlejší věty s gerundiem je **SOUČASNÝ** s dějem věty hlavní.

Sleduj a srovnej slovesný tvar hlavní věty a slovesný tvar závislé věty v následujících příkladech:

Měl jsem sice na starého Cottera zlost, že mi **říká** škvrně, ...

Benché **fossi arrabbiato** con il vecchio Cotter **per avere alluso** a me come un bambino.

Though I was angry with old Cotter **for alluding** to me as a child.

Dělal jsem, že jsem každou zmíněnou knihu **(pře)četl**, ...

Feci finta **di avere letto** ogni libro che ...

I pretended that I had read every book he ...

... , že **čekal** deset, až **vyroste** a ...

... che **aveva aspettato** dieci anni **che ella** si sviluppasse e ...

... since **he had waited** ten years **for her to develop** and ...

Ale abych mu neudělal tu radost, od talíře jsem **nevzhlédl**.

... ma non volli dargli soddisfazione **alzando lo sguardo** dal piatto.

... but I would not satisfy him **by looking** up from my plate.

Někdy se bavil **tím, že** mi (Někdy mi pro zábavu) kladl těžké otázky **a ptal se** mně, ...

Talvolta si era divertito **a rivolgermi** domande difficili, **chiedendomi** ...

Sometimes he had amused himself **by putting** difficult questions to me, **asking me** ...

La zia rigirò fra le dita lo stelo del bicchiere **prima di berne un sorsetto**.

Teta ohmatala stopku číše, **dříve než si usrkla**.

My aunt fingered the stem of her wine-glass **before sipping a little**.